Biuletyn Europejski nr 5 (100)/2022*

Spis treści

Informacje 2

Nowe akty prawne Unii Europejskiej 4

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej 5

Obywatelstwo Unii Europejskiej 5

Ochrona środowiska 6

Podatki 7

Prawa podstawowe 10

Rolnictwo i rybołówstwo 12

Zamówienia publiczne 13

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka 14

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych 19

* Biuletyn opracowywany przez Wydział Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

- 1 maja 2022 r. obchodzono 18. rocznicę wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. Z tej okazji premier Mateusz Morawiecki rozmawiał z szefową Komisji Europejskiej Ursulą von Der Leyen. Wśród tematów były m.in. przyszłość współpracy w ramach UE, sytuacja na Ukrainie, środki finansowe dla Polski z budżetu unijnego i wsparcie przez UE pomocy dla uchodźców z Ukrainy.

- 3 maja 2022 r. w Parlamencie Europejskim odbyła się debata o praworządności w Polsce i na Węgrzech. Unijny komisarz ds. sprawiedliwości podkreślił, że sytuacja w RP ciągle jest niestabilna i „budzi poważne obawy".

- 5 maja 2022 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję, w której wezwał Komisję Europejską, by nie aprobowała Krajowych Planów Odbudowy Polski i Węgier. Europosłowie argumentowali, że państwa te nie wykonały niektórych orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości UE. Za przyjęciem rezolucji głosowało 426 posłów, 133 było przeciw, 37 wstrzymało się od głosu.

- Na początku maja 2022 r. po raz kolejny odroczono, wyznaczony na 11 maja, termin rozprawy Trybunału Konstytucyjnego, podczas której miał być rozpatrzony wniosek Prokuratora Generalnego dotyczący zgodności z Konstytucją RP art. 279 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i art. 39 Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, tj. podstaw prawnych kompetencji Trybunału Sprawiedliwości UE do nakładania kar pieniężnych na państwa członkowskie (sprawa K 8/21). Chodzi tu o przepisy, na podstawie których TSUE nałożył kary na Polskę w sprawie kopalni Turów i Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Planowany termin rozprawy to 21 czerwca br.

- 9 maja 2022 r. Prezydent Ukrainy poinformował Wołodymyr Zełenski przekazał drugą część odpowiedzi na pytania specjalnego kwestionariusza, który musi wypełnić każdy kraj aspirujący do członkostwa w Unii Europejskiej.

- 12 maja 2022 r. Sejm wybrał 15 sędziów na członków Krajowej Rady Sądownictwa. Kandydatów zostali wskazani przez Prezydium Sejmu (8) oraz klub PiS (7); pozostałe kluby nie skorzystały z prawa wskazania kandydatur. Wyboru dokonano w drugim

głosowaniu bezwzględną większością głosów.

- 18 maja 2022 r. podczas przemówienia w Parlamencie Europejskim prezydent Mołdawii Maia Sandu zaapelowała do państw członkowskich o nadanie Mołdawii statusu państwa kandydującego do Unii Europejskiej.

- 19 maja 2022 r. Komisja Europejska podjęła cztery decyzje wzywające Polskę do dostosowania się do unijnego prawa. Chodzi o przepisy dotyczące rynku wewnętrznego energii elektrycznej, energii ze źródeł odnawialnych, transportu drogowego i praw autorskich.

- 19 maja 2022 r. sejmowa komisja sprawiedliwości i praw człowieka przyjęła prezydencki projekt zmian w Sądzie Najwyższym. Podstawowym założeniem projektu jest likwidacja Izby Dyscyplinarnej i zastąpienie jej Izbą Odpowiedzialności Zawodowej. Sędziowie powołani z udziałem nowej KRS będą przechodzić, na wniosek stron, test niezawisłości. Sędziowie zawieszeni przez Izbę Dyscyplinarną będą mogli odwołać się od tych orzeczeń. Trybunału Sprawiedliwości UE z 15 lipca 2021 r. w sprawie C-791/19 i zapewnienie zgodności prawa krajowego z unijnym.

- 25 maja 2022 r. Komisja Europejska zaproponowała dodanie naruszeń sankcji wobec Rosji do wykazu przestępstw UE. Ma to zapewnić, że majątek osób i podmiotów naruszających środki ograniczające będą mogły być skutecznie skonfiskowane w przyszłości.

- 26 maja 2022 r. Sejm uchwalił nowelizację ustawy o Sądzie Najwyższym, która m.in. likwiduje Izbę Dyscyplinarną SN oraz przewiduje procedurę „testu bezstronności i niezawisłości sędziego". Za przyjęciem ustawy głosowało 231 posłów, przeciw było 208, zaś 13 wstrzymało się od głosu. Obecnie pracami nad ustawą zajmuje się Senat.

Uchwalenie ustawy o Sądzie Najwyższym automatycznie nie daje Polsce pieniędzy (36 mld euro) z Funduszu Odbudowy UE. Konieczne jest bowiem spełnienie łącznie trzech warunków: 1) likwidacja Izby Dyscyplinarnej SN; 2) reforma systemu dyscyplinowania sędziów gwarantująca niezależność ich oceny; 3) przywrócenie do pracy sędziów, którzy zostali odsunięci przez orzeczenia Izby Dyscyplinarnej.

- 30 maja 2022 r. podczas szczytu UE w Brukseli przywódcy 27 państw Unii byli zgodni w sprawie częściowego embarga na import rosyjskiej ropy i szóstego pakietu sankcji wobec Rosji. Szósty pakiet sankcji

wobec Moskwy obejmie m.in. wyłączenie największego rosyjskiego banku Sbierbank z systemu SWIFT, zakaz emisji dla trzech kolejnych rosyjskich nadawców państwowych (Rossija 24, Rossija RTR i TV Centr International) oraz sankcje personalne dla osób odpowiedzialnych za zbrodnie wojenne.

Nowe akty prawne UE

[*) Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/838 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2018/1727 w odniesieniu do zabezpieczania, analizy i przechowywania w Eurojuście dowodów dotyczących ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości, zbrodni wojennych oraz powiązanych przestępstw (Dz.Urz. L 148 z 31.5.2022 r., s. 1–5).

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/839 z dnia 30 maja 2022 r. ustanawiające przepisy przejściowe dotyczące opakowania i oznakowania opakowania weterynaryjnych produktów leczniczych dopuszczonych do obrotu lub zarejestrowanych zgodnie z dyrektywą 2001/82/WE lub rozporządzeniem (WE) nr 726/2004 (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.Urz. L 148 z 31.5.2022, s. 6–7).

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/850 z dnia 30 maja 2022 r. w sprawie informatycznego systemu transgranicznej elektronicznej wymiany danych w obszarze współpracy sądowej w sprawach cywilnych i współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych (system e-CODEX) oraz w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2018/1726 (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.Urz. L 150 z 1.6.2022 r., s. 1–19).

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Obywatelstwo Unii Europejskiej

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 5 maja 2022 r. w sprawach połączonych C-451/19 i C-532/19, Subdelegación del Gobierno en Toledo przeciwko XU, QP

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 20 TFUE – Obywatelstwo Unii Europejskiej – Obywatel Unii, który nigdy nie skorzystał ze swobody przemieszczania się – Wniosek o wydanie karty pobytu dla członka jego rodziny będącego obywatelem państwa trzeciego – Oddalenie – Obowiązek posiadania przez obywatela Unii wystarczających zasobów – Obowiązek wspólnego pożycia małżonków – Małoletnie dziecko będące obywatelem Unii – Krajowe ustawodawstwo i praktyka – Skuteczne korzystanie z istoty praw przyznanych obywatelom Unii – Pozbawienie

*) Artykuł 20 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie oddaleniu przez państwo członkowskie wniosku w sprawie łączenia rodziny złożonego w interesie obywatela państwa trzeciego będącego członkiem rodziny obywatela Unii, który posiada obywatelstwo tego państwa członkowskiego i nigdy nie skorzystał ze swobody przemieszczania się, na tej wyłącznie podstawie, że ten obywatel Unii nie posiada dla siebie i dla rzeczonego członka rodziny zasobów wystarczających, by nie stanowić obciążenia dla krajowego systemu pomocy społecznej, i bez zbadania, czy tenże obywatel Unii i wspomniany obywatel państwa trzeciego pozostają w stosunku zależności tego rodzaju, że w przypadku odmowy przyznania temu obywatelowi państwa trzeciego pochodnego prawa pobytu ów obywatel Unii byłby zmuszony do opuszczenia terytorium Unii Europejskiej rozpatrywanego jako całość i w ten sposób zostałby pozbawiony możliwości skutecznego korzystania z istoty praw przysługujących mu ze względu na jego status obywatela Unii.

*) Artykuł 20 TFUE należy interpretować w ten sposób, że po pierwsze, nie jest tak, iż stosunek zależności mogący uzasadniać przyznanie pochodnego prawa pobytu na podstawie tego artykułu istnieje wyłącznie

z tego powodu, że obywatel państwa członkowskiego, który jest pełnoletni i nigdy nie skorzystał ze swobody przemieszczania się, oraz jego małżonek, który jest pełnoletnim obywatelem państwa trzeciego, są zobowiązani do wspólnego pożycia na podstawie obowiązków wynikających z małżeństwa zgodnie z prawem państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada obywatel Unii i w którym małżeństwo to zostało zawarte, a po drugie, w wypadku gdy obywatel Unii jest małoletni, oceny istnienia stosunku zależności mogącego uzasadniać przyznanie rodzicowi tego dziecka będącemu obywatelem państwa trzeciego pochodnego prawa pobytu na podstawie tego artykułu należy dokonać z uwzględnieniem, w najlepszym interesie dziecka, wszystkich okoliczności danego przypadku. W sytuacji gdy rodzic ten zamieszkuje na stałe z drugim rodzicem tego małoletniego, będącym obywatelem Unii, domniemywa się w sposób wzruszalny, że taki stosunek zależności istnieje.

*) Artykuł 20 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stosunek zależności mogący uzasadniać przyznanie wywodzonego z tego artykułu pochodnego prawa pobytu będącemu obywatelem państwa trzeciego małoletniemu dziecku małżonka, będącego również obywatelem państwa trzeciego, obywatela Unii, który nigdy nie skorzystał ze swobody przemieszczania się, istnieje, gdy ze związku tego obywatela Unii i jego małżonka urodziło się dziecko będące obywatelem Unii, które nigdy nie skorzystało ze swobody przemieszczania się, a w razie zobowiązania małoletniego dziecka będącego obywatelem państwa trzeciego do opuszczenia terytorium odnośnego państwa członkowskiego owo będące obywatelem Unii dziecko byłoby zmuszone do opuszczenia terytorium Unii rozpatrywanego jako całość.

Ochrona środowiska

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 5 maja w sprawie C-525/20, Association France Nature Environnement przeciwko Premier ministre, Ministre de la Transition écologique et solidaire

Odesłanie prejudycjalne – Środowisko naturalne – Dyrektywa 2000/60/WE – Ramy polityki Unii Europejskiej w dziedzinie polityki wodnej – Artykuł 4 ust. 1 lit. a) – Cele środowiskowe

w odniesieniu do wód powierzchniowych – Obowiązek nieudzielania przez państwa członkowskie zezwolenia na program lub przedsięwzięcie mogące spowodować pogorszenie się stanu części wód powierzchniowych – Pojęcie „pogorszenia się" stanu części wód powierzchniowych – Artykuł 4 ust. 6 i 7 – Odstępstwa od zakazu pogarszania – Warunki – Program lub przedsięwzięcie mające krótkotrwałe, przejściowe i niewywołujące skutków w odległej perspektywie oddziaływanie na stan części wód powierzchniowych

*) Artykuł 4 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej należy interpretować w ten sposób, że nie pozwala on państwom członkowskim na to, by przy dokonywaniu oceny zgodności konkretnego programu lub przedsięwzięcia z celem polegającym na zapobieganiu pogorszeniu się jakości wód nie brać pod uwagę krótkotrwałego, przejściowego i niewywołującego skutków w odległej perspektywie oddziaływania na te wody, chyba że jest oczywiste, że takie oddziaływanie ma, za względu na swój charakter, jedyne niewielki wpływ na stan danej części wód i że nie może prowadzić do „pogorszenia się" tego stanu w rozumieniu wspomnianego przepisu. Jeżeli w ramach procedury udzielania zezwolenia na dany program lub przedsięwzięcie właściwe organy krajowe stwierdzą, że ów program lub owo przedsięwzięcie może spowodować takie pogorszenie, zezwolenie na realizację tego programu lub przedsięwzięcia, nawet jeżeli pogorszenie to ma charakter przejściowy, może być udzielone tylko wtedy, gdy spełnione są warunki określone w art. 4 ust. 7 wspomnianej dyrektywy.

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 5 maja 2022 r. w sprawie C-218/21, Autoridade Tributária e Aduaneira przeciwko DSR – Montagem e Manutenção de Ascensores e Escadas Rolantes SA

Odesłanie prejudycjalne – Podatki – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Stawki – Przepisy przejściowe dotyczące niektórych usług pracochłonnych – Punkt 2 załącznika IV – Remonty

i naprawy prywatnych mieszkań – Stosowanie obniżonej stawki VAT do usług naprawy i konserwacji wind w budynkach mieszkalnych

*) Punkt 2 załącznika IV do dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „remontów i napraw prywatnych budynków mieszkalnych [mieszkań]" w rozumieniu tego przepisu obejmuje usługi naprawy i remontu wind w budynkach mieszkalnych, z wyłączeniem usług konserwacji takich wind.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 5 maja 2022 r. w sprawie C-570/20, BV

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Zatajenie należnego podatku w sposób stanowiący oszustwo – Sankcje – Ustawodawstwo krajowe przewidujące sankcję administracyjną i sankcję karną za ten sam czyn – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 49 – Artykuł 50 – Zasada *ne bis in idem* – Artykuł 52 ust. 1 – Ograniczenia w stosowaniu zasady *ne bis in idem* – Wymóg ustanowienia jasnych i precyzyjnych reguł – Możliwość uwzględnienia wykładni ustawodawstwa krajowego dokonanej przez sądy krajowe – Konieczność ustanowienia reguł zapewniających proporcjonalność wszystkich wymierzonych sankcji – Sankcje innego rodzaju

*) Prawo podstawowe zagwarantowane w art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w związku z jej art. 52 ust. 1 należy interpretować w ten sposób, że

– nie stoi ono na przeszkodzie temu, by ograniczenie kumulacji postępowań i sankcji o charakterze karnym w przypadku stanowiącego oszustwo zatajenia lub niezłożenia deklaracji w dziedzinie podatku od wartości dodanej (VAT) przewidziane w przepisach krajowych względem najpoważniejszych przypadków wynikało wyłącznie z utrwalonego orzecznictwa interpretującego w sposób zawężający przepisy ustawowe określające przesłanki stosowania tej kumulacji, pod warunkiem że w chwili popełnienia przestępstwa można racjonalnie przewidzieć, że może ono podlegać kumulacji postępowań i sankcji o charakterze karnym, ale

– stoi ono na przeszkodzie przepisom krajowym, które nie zapewniają,

w przypadku kumulacji kary pieniężnej i kary pozbawienia wolności, jasnych i precyzyjnych reguł, w razie potrzeby w wykładni dokonanej przez sądy krajowe, aby całość wymierzonych kar nie przewyższała wagi stwierdzonego przestępstwa.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie C-714/20, U.I. Srl przeciwko Agenzia delle Dogane e dei monopoli – Ufficio delle dogane di Venezia

Odesłanie prejudycjalne – Unia celna – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 201 – Osoby odpowiedzialne za zapłatę podatku – VAT z tytułu importu – Unijny kodeks celny – Rozporządzenie (UE) nr 952/2013 – Artykuł 77 ust. 3 – Odpowiedzialność solidarna pośredniego przedstawiciela celnego oraz spółki dokonującej przywozu – Należności celne

*) Artykuł 77 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającego unijny kodeks celny należy interpretować w ten sposób, że zgodnie z tym przepisem pośredni przedstawiciel celny jest zobowiązany jedynie do zapłaty należności celnych od towarów, które zgłosił on organom celnym, a nie dodatkowo podatku od wartości dodanej z tytułu importu tych samych towarów.

*) Artykuł 201 dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że solidarna odpowiedzialność pośredniego przedstawiciela celnego za zapłatę podatku od wartości dodanej z tytułu importu z importerem nie może zostać przyjęta w braku przepisów krajowych wskazujących lub uznających w sposób wyraźny i jednoznaczny tego przedstawiciela za osobę zobowiązaną do zapłaty tego podatku.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie C-556/20, Schneider Electric SE, Axa SA, BNP Paribas SA, Engie SA, Orange SA, L'Air Liquide przeciwko Premier ministre, Ministre de l'Économie, des Finances et de la Relance

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Dyrektywa 90/435/EWG – Wspólny system opodatkowania stosowany w przypadku spółek dominujących i spółek zależnych różnych państw członkowskich – Artykuł 4 i art. 7 ust. 2 – Unikanie podwójnego opodatkowania dywidend w wymiarze ekonomicznym

*) Artykuł 4 ust. 1 dyrektywy Rady 90/435/EWG z dnia 23 lipca 1990 r. w sprawie wspólnego systemu opodatkowania stosowanego w przypadku spółek dominujących i spółek zależnych różnych państw członkowskich należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym, które przewidują, iż spółka dominująca jest zobowiązana do zapłaty zaliczki w przypadku wypłaty na rzecz jej udziałowców zysków wypłaconych przez jej spółki zależne, co skutkuje przyznaniem ulgi podatkowej, jeżeli zyski te nie zostały opodatkowane podatkiem dochodowym od osób prawnych według stawki prawa powszechnego, jeżeli kwoty należne z tytułu tej zaliczki przekraczają próg 5% przewidziany w art. 4 ust. 2 tej dyrektywy. Takie przepisy nie wchodzą w zakres zastosowania art. 7 ust. 2 tej dyrektywy.

Prawa podstawowe

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 5 maja 2022 r. w sprawie C-83/20, BPC Lux 2 Sàrl i inni przeciwko Banco de Portugal, Banco Espírito Santo SA, Novo Banco SA

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2014/59/UE – Unia bankowa – Restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych – Artykuły 36, 73 i 74 – Ochrona akcjonariuszy i wierzycieli – Częściowe wdrożenie przed upływem terminu transpozycji – Transpozycja etapami – Karta praw podstawowych Unii Europejskiej – Artykuł 17 ust. 1 – Prawo własności

*) Artykuł 17 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym mającym zastosowanie w kontekście działania w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, które to przepisy co do zasady pozwalają zapewnić neutralność gospodarczą tego działania w ramach restrukturyzacji

i uporządkowanej likwidacji i mają na celu utworzenie instytucji pomostowej i wydzielenie aktywów, lecz nie zawierają przepisu przewidującego wyraźnie:

– dokonanie rozsądnej, ostrożnej i realistycznej wyceny aktywów i pasywów instytucji kredytowej objętej działaniem w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji przed jego przyjęciem;

– zapłatę ewentualnej rekompensaty opartej na wycenie, o której mowa w poprzednim tiret, na rzecz instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją lub, w odpowiednim przypadku, na rzecz osób uprawnionych z tytułu akcji lub z innych tytułów własności;

– to, że akcjonariusze instytucji objętej działaniem w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji są uprawnieni do otrzymania kwoty nie niższej niż szacunkowa kwota, którą otrzymaliby, gdyby jednostka została całkowicie zlikwidowana w ramach zwykłego postępowania upadłościowego, a przewidują ten mechanizm zabezpieczenia jedynie w odniesieniu do wierzycieli, których roszczenia nie zostały przeniesione; oraz

– wycenę inną niż ta, o której mowa w tiret pierwszym, mającą na celu ustalenie, czy akcjonariuszom i wierzycielom zapewniono by bardziej korzystne traktowanie, gdyby instytucja kredytowa objęta działaniem w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji została objęta zwykłym postępowaniem upadłościowym.

*) Częściowa jedynie transpozycja przez państwo członkowskie do przepisów krajowych w sprawie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych niektórych przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniającej dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/[UE] oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012 przed upływem terminu jej transpozycji nie może co do zasady poważnie zagrozić osiągnięciu rezultatu przewidzianego w tej dyrektywie w rozumieniu wyroku z dnia 18 grudnia 1997 r., Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, EU:C:1997:628).

Rolnictwo i rybołówstwo

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 5 maja 2022 r. w sprawie C-189/21, R. en R. przeciwko Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna polityka rolna (WPR) – Rozporządzenie (UE) nr 1306/2013 – Załącznik II – Wymóg podstawowy w zakresie zarządzania 10 – Rozporządzenie (UE) nr 1107/2009 – Artykuł 55 akapit pierwszy i akapit drugi zdanie pierwsze – System wsparcia bezpośredniego – Wspólne zasady – Zmniejszenie lub wykluczenie całości lub części pomocy otrzymanej w ramach WPR – Nieprzestrzeganie przepisów dotyczących zasady wzajemnej zgodności – Stosowanie środka ochrony roślin, który nie uzyskał zezwolenia w danym państwie członkowskim lub w odniesieniu do którego zezwolenie już nie obowiązuje i – w tym drugim przypadku – którego termin przydatności do użycia został przekroczony

*) Wymóg podstawowy w zakresie zarządzania 10, ustanowiony w załączniku II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008, który odsyła do art. 55 akapit pierwszy i akapit drugi zdanie pierwsze rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczącego wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylającego dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG, należy interpretować w ten sposób, że dotyczy on również stosowania środka ochrony roślin, który nie uzyskał zezwolenia w danym państwie członkowskim lub w odniesieniu do którego takie zezwolenie już nie obowiązuje i – w tym drugim przypadku – którego termin przydatności do użycia został przekroczony.

Zamówienia publiczne

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 12 maja 2022 r. w sprawie C-719/20, Comune di Lerici przeciwko Provincia di La Spezii

Odesłanie prejudycjalne – Zamówienia publiczne – Gospodarowanie odpadami – Zamówienia typu „in house" – Dyrektywa 2014/24/UE – Artykuły 12 i 72 – Brak spełniania przesłanek „kontroli podobnej" w następstwie połączenia przedsiębiorstw – Możliwość dalszego świadczenia usług przez przedsiębiorcę będącego następcą prawnym

*) Dyrektywę 2004/18/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającą dyrektywę 2004/18/WE należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu lub praktyce krajowej, zgodnie z którymi wykonywanie zamówienia publicznego, udzielonego początkowo bez przeprowadzenia postępowania przetargowego wewnętrznej jednostce organizacyjnej, nad którą instytucja zamawiająca sprawowała wspólną kontrolę podobną do tej, jaką sprawuje nad własnymi jednostkami organizacyjnymi, jest automatycznie kontynuowane przez wykonawcę, który nabył ową jednostkę organizacyjną w wyniku postępowania przetargowego, w przypadku gdy instytucja zamawiająca nie sprawuje takiej kontroli nad tym wykonawcą i nie posiada udziałów w kapitale tego wykonawcy.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok Izby z dnia 5 maja 2022 r. w sprawie *Vlahov przeciwko Chorwacji* (skarga nr 31163/13)

Naruszenie art. 11 EKPC – wolność zrzeszania się – skazanie związkowca za odmowę przyjęcia nowych członków – prawo związków zawodowych do kontrolowania swoich członków

a prawo do wolności zrzeszania się przyszłych członków

Skarżący to obywatel Chorwacji mieszkający w Šibeniku. Na początku 2007 r. był on przedstawicielem lokalnego oddziału chorwackiego związku funkcjonariuszy służby celnej (CSH). Związek ten był jednym z dwóch związków zawodowych funkcjonariuszy służby celnej w Chorwacji, a w jednostce służbowej skarżącego liczył 30 członków zrzeszonych wyłącznie na zasadzie dobrowolności.

W 2007 r. skarżący, jako lokalny przedstawiciel związku, odmówił przyjęcia do tej organizacji 15 pracowników służby celnej. Decyzję uzasadnił tym, że działał w porozumieniu z pozostałymi członkami związku zawodowego, którzy w tym konkretnym momencie nie chcieli poszerzać członkostwa organizacji. Decyzja ta została następnie uchylona przez prezesa centrali związku, a skarżący usunięty ze stanowiska lokalnego przedstawiciela związku. Ponadto, centrala związku złożyła zawiadomienie o popełnieniu przez skarżącego przestępstwa w postaci uniemożliwienia przystąpienia do związku 15 kandydatom, za co skarżący w 2010 r. został ostatecznie skazany na karę czterech miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu.

W skardze do ETPC, powołując się na art. 11 (wolność zrzeszania się), skarżący zarzucił, że jego skazanie było arbitralne i nadmierne. Podniósł, że działał w interesie obecnych członków związku zawodowego, którzy w tym czasie nie chcieli rozszerzać członkostwa.

Na wstępie Trybunał, powołując się na art. 11 Konwencji, stwierdził, że skazanie skarżącego stanowiło ingerencję w prawo związków zawodowych – jako zrzeszeń tworzonych przez ludzi – do kontrolowania swoich członków. Przyznał, że ingerencja ta była przewidziana w ustawie (konkretnie w chorwackim kodeksie karnym) zgodnie z wymogiem art. 11 ust. 2 EKPC, ale dla uznania zgodności Konwencją ingerencja musi również spełniać inne warunki, takie jak proporcjonalność, niezbędność w demokratycznym społeczeństwie, oraz realizować jeden z uprawnionych celów określonych w art. 11 ust. 2 Konwencji. Trybunał wskazał, że za taki cel można byłoby uznać ochronę prawa niedoszłych członków związków zawodowych do korzystania z wolności zrzeszania się. Jednakże, w ocenie ETPC, orzeczenia sądów chorwackich nie były wystarczająco uzasadnione w tym zakresie.

Trybunał zwrócił uwagę, że sądy krajowe nie przedstawiły szczegółowej analizy okoliczności sprawy w kontekście zasad wypracowanych przez ETPC na podstawie art. 11 Konwencji. Sądy nie omówiły zgodności działań skarżącego z regulaminem wewnętrznym i statutem związku zawodowego, które przyznawały mu prawo do podejmowania działań zmierzających do ochrony interesów członków związku zawodowego. Nie odniosły się one również do konfliktu w strukturach związku oraz jego możliwego wpływu na wynik sprawy. Ponadto, sądy oddaliły wnioski dowodowe skarżącego bez podania ważnego powodu.

Trybunał podkreślił, że członkostwo w związku nie miało charakteru obowiązkowego, co wykluczałoby możliwość wykonywania określonego zawodu w przypadku osoby nieprzyjętej do takiej organizacji. Potencjalni członkowie mogli również przystąpić do innego związku funkcjonariuszy służby celnej. W ocenie ETPC intencją skarżącego nie było permanentne odrzucenie ich kandydatur, lecz wstrzymanie się z procedurą przyjmowania nowych członków do kolejnego walnego zebrania członków związku.

Wziąwszy pod uwagę ww. okoliczności, Trybunał uznał, że ingerencja w prawo skarżącego nie była konieczna w społeczeństwie demokratycznym i orzekł, że doszło do naruszenia art. 11 EKPC.

Wyrok Komitetu z dnia 17 maja 2022 r. w sprawie *Simić przeciwko Bośni i Hercegowinie* (skarga nr 39764/20)

Naruszenie art. 10 EKPC – wolność wypowiedzi/wyrażania opinii – ukaranie adwokata karą pieniężną za dowcip na sali sądowej

Skarżący to serbski adwokat mieszkający w Brčko (Bośnia i Hercegowina). W 2017 r. podczas rozprawy apelacyjnej w sprawie jednego z klientów porównał swoją sytuację procesową do egzaminu, a sędziego do profesora, który oczekuje od swoich studentów podania nie tylko liczby, ale również danych osobowych wszystkich ofiar wybuchu bomby atomowej w Hiroszimie. Sąd nie podzielił poczucia humoru adwokata i ukarał go karą pieniężną za obrazę sądu.

W skardze do ETPC adwokat podniósł zarzut naruszenia jego wolności wyrażania opinii, chronionej w art. 10 Konwencji.

Trybunał zgodził się ze skarżącym. Bezsporne w sprawie było to, że ukaranie adwokata za obrazę sądu stanowiło ingerencję w jego prawo do wolności wypowiedzi, ale istniały ku temu podstawy prawne i miała ona na celu ochronę autorytetu władzy sądowniczej. W celu ustalenia, stosownie do art. 10 ust. 2 EKPC, czy ingerencja ta była „niezbędna w demokratycznym społeczeństwie", to jest proporcjonalna do celu, który miała osiągnąć, oraz czy powody przedstawione na jej uzasadnienie były „istotne i wystarczające", Trybunał rozpatrzył je w świetle całej sprawy, wziąwszy pod uwagę treść uwag i kontekst, w jakim zostały wypowiedziane.

Na wstępie podjętej analizy Trybunał zaznaczył, że uwagi krytyczne, które zostały uznane za obraźliwe przez sądy krajowe i za które skarżący został ukarany, padły na sali sądowej z ust prawnika w związku z wykonywaniem funkcji profesjonalnego pełnomocnika. Jego wypowiedź nie zaistniała w przestrzeni publicznej i nie była dostępna nieograniczonej liczbie osób, zwłaszcza że na sali sądowej nie było ani przedstawicieli środków masowego przekazu, ani osób postronnych.

Następnie Trybunał zwrócił uwagę, że wypowiedź adwokata nie stanowiła bezpodstawnego ataku na sąd lub sędziego. Nie miała ona również na celu zniesławienia lub obrażenia kogokolwiek, lecz skomentowanie przebiegu postępowania dowodowego w sytuacji sporu rozstrzyganego na sali sądowej. Zdaniem ETPC, choć wypowiedź adwokata miała charakter sarkastyczny, to nie można jednak uznać, że stanowiła przekroczenie wolności wypowiedzi. Jakkolwiek adwokat na sali sądowej nie może uchybiać godności sądu, to musi mieć też możliwość skutecznego reprezentowania interesów swojego klienta. W rozpoznawanej sprawie pomiędzy tymi sprzecznymi interesami, to jest, z jednej strony, interesem w postaci zachowania powagi sali sądowej, z drugiej – koniecznością skutecznej reprezentacji klienta przed sądem, musi zostać zachowana sprawiedliwa równowaga.

W ocenie ETPC w rozpoznawanej sprawie równowaga ta została naruszona. Sądy krajowe nie przywiązały wystarczającej wagi do kontekstu, w jakim adwokat wypowiedział słowa, za które został ukarany, a także nie przedstawiły

wystarczających i istotnych powodów na uzasadnienie ingerencji w wolność wypowiedzi skarżącego adwokata. Ingerencja ta nie była zatem „niezbędna w demokratycznym społeczeństwie", jak wymaga tego art. 10 ust. 2 Konwencji. Dlatego też Trybunał orzekł, że w sprawie doszło do naruszenia prawa do wolności wyrażania opinii zagwarantowanej w art. 10 EKPC.

Wyrok Izby z dnia 31 maja 2022 r. w sprawie *Arnar Helgi Lárusson przeciwko Islandii* (skarga nr 23077/19)

Brak naruszenia art. 14 w zw. z art. 8 EKPC – zakaz dyskryminacji – prawo do poszanowania życia prywatnego – dostęp osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich do budynków miejskich, w których mieściły się instytucje kulturalne i społeczne

Skarżący jest obywatelem Islandii i mieszka w Reykjanesbær (Islandia). W 2002 r. uległ wypadkowi, w wyniku którego musiał poruszać się na wózku inwalidzkim. W 2015 r. w związku z trudnościami w dostępie do miejskich ośrodków kultury i sztuki pozwał gminę Reykjanesbær i należącą do niej spółkę holdingową do sądu. Powołując się na konstytucyjny zakaz dyskryminacji i prawa wynikające z Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, domagał się poprawy dostępu do budynków dla osób na wózkach inwalidzkich, w tym m.in. podjazdów, wind i miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych, a ponadto wypłaty odszkodowania. Sądy krajowe nie zgodziły się ze skarżącym. Przyznały, że gmina miała obowiązek stopniowej poprawy dostępu do budynków publicznych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, ale jednocześnie stwierdziły, że gmina ma, zgodnie z prawem, wyłączną i szeroką swobodę w podejmowaniu decyzji w sprawach dotyczących niepełnosprawności. Sądy krajowe nie odniosły się jednak do Konwencji i argumentów dotyczących niedyskryminacji.

W skardze do Trybunału zarzucono naruszenie praw skarżącego wynikających z art. 14 (zakaz dyskryminacji) w zw. z art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji. Podniesiono, że brak dostępu do budynków utrudnił skarżącemu rozwój osobisty oraz prawo do nawiązywania i rozwijania relacji ze swoją społecznością.

Trybunał na wstępie potwierdził, że art. 14 w zw. z art. 8 EKPC znajdują zastosowanie w sprawie skarżącego. Zarzuty skargi mieszczą się, zdaniem ETPC, w sferze „życia prywatnego", ponieważ brak dostępu do budynków, w których mieściły się miejskie ośrodki kultury i sztuki, mógł wpłynąć na prawo skarżącego do rozwoju osobistego oraz prawo do nawiązywania i rozwijania relacji z innymi ludźmi i światem zewnętrznym.

Trybunał przypomniał, że „dyskryminacja" została zdefiniowana w orzecznictwie jako „odmienne traktowanie osób znajdujących się w takich samych lub w istotnie podobnych sytuacjach", bez „obiektywnego i racjonalnego uzasadnienia" oraz „zgodnego z prawem celu". Każde takie działanie, aby było zgodne z prawem, musi być proporcjonalne.

Trybunał powołał się także na Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych z 13 grudnia 2006 r., z której wynika, że odmowa osobom niepełnosprawnym dostępu do obiektów i usług ogólnodostępnych powinna być postrzegana jako dyskryminacja. Jak bowiem wynika z Konwencji ONZ, państwa są obowiązane podejmować odpowiednie środki w celu zapewnienia osobom, na zasadzie równości z innymi osobami, dostępu do środowiska fizycznego, środków transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także do innych urządzeń i usług, powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Trybunał przyznał jednak, że w sferze osiągania celów Konwencji państwa korzystają z szerokiego marginesu uznania. Mają one obowiązek ułatwiać osobom niepełnosprawnym dostęp do budynków, infrastruktury czy usług pod warunkiem, że nie wiąże się to z nieproporcjonalnym i nadmiernym obciążeniem.

Zważywszy na wysiłki podjęte przez władze Reykjanesbær w celu poprawy dostępu do budynków miejskich i stopniową modernizację istniejącej infrastruktury, Trybunał uznał, że w sprawie nie miało miejsca dyskryminacyjne zaniedbanie, które uniemożliwiło skarżącemu dostęp do obiektów użyteczności publicznej. Działania władz samorządowych w miejscowości skarżącego, służące poprawie dostępu do obiektów sportowych i edukacyjnych, ETPC uznał za rozsądne. Zauważył jednocześnie postęp na przestrzeni ostatnich lat i ciągłe

podejmowanie nowych prac w tym kierunku. Dlatego też Trybunał stwierdził, że nie można na organy władzy nakładać „nadmiernego i nieproporcjonalnego obciążenia" w tej mierze. Zdaniem ETPC władze podejmowały i podejmują racjonalne i odpowiednie środki, aby poprawić dostępność miejsc użyteczności publicznej, muszą jednak brać pod uwagę praktyczne ograniczenia budżetowe, a w przypadku budynków historycznych – również historyczny stan budynków i potrzebę jego zabezpieczenia. Stopniowe dostosowywanie infrastruktury miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych nie stanowi ich dyskryminacji i nie narusza ich praw podstawowych. Nie doszło zatem, w ocenie ETPC, do naruszenia art. 14 w zw. z art. 8 Konwencji.

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych

Postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 26 maja 2022 r., sygn. akt I FSK 1212/18

„1) Czy art. 203 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.Urz. UE seria L z 2006 r. Nr 347/1, ze zm.) należy rozumieć w ten sposób, że w sytuacji gdy pracownik podatnika VAT wystawił fałszywą fakturę z wykazanym podatkiem VAT, na której wykazał dane pracodawcy jako podatnika, bez jego wiedzy i zgody, za osobę, która wykazuje VAT na fakturze, zobowiązaną do zapłaty VAT należy uznać: - podatnika VAT, którego danymi bezprawnie posłużono się w treści faktury, czy też - pracownika, który bezprawnie wykazał VAT na fakturze, wykorzystując dane podmiotu będącego podatnikiem VAT.

2) Czy dla odpowiedzi kogo uznać w rozumieniu art. 203 ww. dyrektywy Rady 2006/112/WE za osobę, która wykazuje VAT na fakturze, zobowiązaną do zapłaty VAT w okolicznościach jak w punkcie 1, istotnym jest czy podatnikowi VAT zatrudniającemu pracownika, który bezprawnie wykazał na fakturze VAT dane zatrudniającego go podatnika, można zarzucić brak należytej staranności w nadzorze nad pracownikiem".